

עידן

דעה אהר
אלקין אביך
ועבדהו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו"ה האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי" ע"ה

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון קעד - פרשת תזריע - שנת תשפ"ד

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא 'שער היחוד והאמונה' פרק ז
שיעור קלג (פרשת ויגש תשס"ג)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

עולם חסד יבנה:

חסידות האט אויפגעבויעט
'גוטע מענטשן'

עמוד ה'

כבוד הדר מלכותו: סוד יחודא תתאה - כבוד מלכות שמים

א. כי מלך כל הארץ: סוד אחדות הבורא המתגלה בתחתונים

יחודא עילאה ויחודא תתאה | יחו"ע נאמר בתורה שבכתב, ויחו"ת בתורה שבע"פ, כל אחד לפי ענינו | גם שכל אנושי מבין רוממות ה' למעלה מן הגבול | יחודא תתאה הוא סוד שאינו מושג רק בכח הנשמה ולכן אין ביכולת הגויים להבינו | תורה שבע"פ אינה שייכת אלא לבני ישראל ששורשם כמות המלכות | הדבקות של כלל ישראל ביחודא תתאה

ב. סוד חמשים: חיבור יחודא עילאה ויחודא תתאה ע"י התגלות שער החמשים

שלימות גילוי אלוקות - בהתחברות יחו"ע ויחו"ת לעתיד | רמז במאמרם ז"ל שיש לכלול מדת יום בלילה ומדת לילה ביום | חיבור יחו"ע ויחו"ת ע"י התגלות שער החמשים | לעת"ל תתוסף אות ו' לברוך שם וגו' ויהיו בו כ"ה אותיות ככפסוק שמע ישראל וגו' | גילוי שער החמשים במתן תורה, ובו נודע שע"י תורה ומצוות מתקשרים בה' בעוה"ז | במ"ת נתחברו שמים וארץ - שתי לוחות הברית - אחדות יחו"ע ויחו"ת | יוהכ"פ הוא בבחי' יום החמשים' ולכן אומרים בו ברוך שם וגו' בקול רם | קרי"ם היתה הכנה למתן תורה, כי היה למטה מעין ההתגלות שלמעלה - חיבור עליונים ותחתונים | התהפכות יום' ליבשה' מורה לחיבור שני היחודים ולגילוי שער החמשים

ג. מים עמוקים ידלם איש תבונה: מדרגת רבי עקיבא בהשגת אחדות ה'

יחו"ע ויחו"ת - מדרגות האבות השבטים | רבי עקיבא זכה להשיג את שער החמשים | רבי עקיבא יצאה נשמתו ב'אחד' בעצם יום הכפורים | מס' יומא נחתמת בדבריו 'לפני מ"י אתם מטהרין' | כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא כנגד כ"ד אותיות של ברוך שם וגו' | לא נהגו כבוד זה בזה - שלא עמדו כראוי על סוד האחדות שביחודא תתאה | הטעם שצריך להתפייס קודם יוהכ"פ - להורות על סוד האחדות המאיר ביום הזה

א.

כי מלך כל הארץ: סוד אחדות הבורא המתגלה בתחתונים

מקום יכול הוא להצטמצם ולהתלבש במקום הגבול, עד שגם שם אין בנמצא אלא מציאות אחת של השי"ת, - דבר זה אינו מושג כלל לשכל הגשמי, ורק הנשמה שהיא חלק אלוהי ממעלה, יכולה להשיג את הסוד הנעלה והמופשט של יחודא תתאה בדרך חוש הדבקות שלמעלה מההבנה הגשמית הגלויה. ומטעם זה לא נתגלה סוד אחדות זו בכתוב בפירוש, ולא נמסר אלא מפה לאוזן בתורה שבעל פה, וכמו כן הוא נאמר בחשאי ולא בקול רם, כיון שהוא אכן סוד נעלם שאינו נגלה ומפורש לעין כל.

הגויים אינם יכולים להשיג סוד יחודא תתאה

ואכן סוד יחודא תתאה לא נמסר אלא לבני ישראל שנשמת רוח חיים מהקב"ה באפם, ועל כן יש להם היכולת להידבק ולהשיג בכח נשמתם את ענין אחדות ה' היוצא מתוך מקום הגבול והצמצום. אמנם אומות העולם שאין להם אלא שכל גשמי וחומרי, אי אפשר להם להודות אלא בהופעתו של הקב"ה באופן שלמעלה מהגבול, ואילו בסוד האחדות המתגלה למטה בתוך הגבול אין להם השגה ותפיסה כלל. ועל כן כאשר הם רוצים לעמוד על סוד יחודא תתאה, באים הם מכך לכלל טעות עבודה זרה, כיון שאין יכולים להשיג שגם בתוך ריבוי הגבולות והצמצומים אין באמת שום מציאות נפרדת, כי כולם אינם אלא המשכה מאחדות הבורא ב"ה.

מצד עצמותו למעלה כביכול, וכפי שהקב"ה בעצמו יודע ומכיר את סוד היחוד. משא"כ תורה שבעל פה, שענינה פירושי התורה שבכתב הבאים לפי שכל הנבראים, הנה בה מתבאר ג"כ סוד היחוד בדרגת 'יחודא תתאה', והיינו באופן שהוא מתגלה בתחתונים מצד הנבראים, והוא נחשב כמו פירוש והשלמה אל דרגת 'יחודא עילאה' הנאמר בתורה שבכתב.

גם שכל אנושי מבין רוממות ה' למעלה מן הגבול

והנה ענין אחדותו הפשוטה של הקב"ה המתגלה באופן של למעלה מן הגבול, הנה הוא פשוט ומובן גם לשכל אנושי, כי כל בר דעת מבין שמציאות הבורא ב"ה ואחדותו היא למעלה מכל ההגבלות, והגם שאין אנו מבינים מהות אחדות זו ואין לנבראים בעלי גבול כלל השגה בעצם מהותה, בכל זאת יכול השכל הנשמי להבין שישנה דרגת אחדות כזו. ולכן נאמרה אחדות זו בהדיא בתורה, דויל קרי בי רב היא, כיון שכל מבין יכול להבין אותה מדעתו.

יחודא תתאה הוא סוד שאינו מושג רק בכח הגשמה

אמנם סוד 'יחודא תתאה' שהוא גילוי אחדות ה' בתוך הגבולים וריבוי הנבראים, שאע"פ שהבורא ב"ה הוא למעלה מהגבול, מכל

כתב התניא בפרק ז של שער היחוד והאמונה, וז"ל: ובוה יובן מ"ש בוהו הקדוש (ח"א יח): דפסוק שמע ישראל הוא יחודא עילאה וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הוא יחודא תתאה, כי ועד הוא אחד בחלופי אתון, עכ"ל.

יחודא עילאה ויחודא תתאה

הנה ענין 'יחודא עילאה' ו'יחודא תתאה' היוצאים משני פסוקי היחוד שמע ישראל וגו' וברוך שם וגו', כבר נתבאר בדברינו כמה פעמים, והוא, שפירוש יחודא עילאה הוא ענין גילוי אחדותו הפשוטה של השי"ת כדרך שהוא מתגלה למעלה מהעולמות, למעלה מכל הצמצומים ומכל הספירות, בח"ן אין סוף ממש, באופן של 'לית מחשבה תפיסה ביה כלל'. ויחודא תתאה פירושו דרגת האלוקות המתלבש בתוך עשר הספירות ובתוך העולמות הנפרדים, כי על פי הכלל 'לית אתר פנוי מיניה', הרי גם בתוך הכלים והלבושים של הנבראים יש גילוי של אחדות הבורא.

טעם שיחו"ע נאמר בתורה שבכתב ויחו"ת בתורה שבע"פ

ונתבאר ג"כ (גליון קסה) מה שענין 'יחודא עילאה' נאמר בתורה שבכתב דייקא ואילו 'יחודא תתאה' לא נמסר לנו אלא דרך התורה שבע"פ, כי 'תורה שבכתב' הוא חלק התורה כפי שהיא מתגלה למעלה אצלו יתברך, וכמו כן 'יחודא עילאה' שבפסוק שמע ישראל וכו' הוא גילוי היחוד העליון כפי שהוא

פטרון הגליון - ניסן

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד
מוה"ר יואל גרינפעלד הי"ו
לע"נ אמו האה"ח רבקה לאה ב"ר משה צבי ע"ה
נפטרה ר"ח ניסן תשנ"ז לפ"ק

ענין 'יחודא תתאה', שפירושו שאחדותו יתברך יורדת ומתפשטת בתוך כל הגבולות והצמצומים של העולמות, הנה הוא אלו נשגב ונעלם שאין לאוה"ע חלק בו, כי הם אינם משיגים רק שהשי"ת הוא למעלה מהעולמות, ומהותו ועצמותו מופרש ומובדל מכל ענין התחלקות הפרטים שלמה. אך לראות שגם מתוך כל ריבוי הנבראים מתגלה ויוצא כי 'אין עוד מלבדו' - זה אין ביכולתם

והיחוד והחיבור הלזה שבין שתי התגלויות אלו, נעשה בכחם של ישראל דייקא, שהם הם העומדים על סוד היחוד והקשר שישנו בין המדרגה שלמעלה מהגבול (אור) לבין האחדות שבתוך הגבול (-חושך). ואכן נרמז כן בשם הנכבד 'ישראל' העולה כמספר 'אור וחושך', כי זוהי מעלתו של העם הנבחר, שביכולתו לחבר ולאחד את גילוי האור ואת ההתגלות שבתוך החושך

תורה שבע"פ אינה שייכת אלא לבני ישראל

זה דרך שכל תורה שבע"פ לא ניתנה לאומות העולם, והם המסתורין של הקב"ה שלא נמסרו אלא לכלל ישראל (תנחומא תשא לד), וכן אמרו ז"ל בגמ' (גיטין ט:): 'לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבע"פ, שנאמר (שמות לד, כז) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל'. והפירוש בזה, כי מהות התורה שבע"פ היא השגות נעלים ונעלמים שבתורה שאינם יכולים להיכתב בדרך שנכתבה התורה שבכתב, ורק מי שיש בו חלק אלוך ממעל ביכולתו לעמוד עליהם כראוי. וגם לאחר שהותרו דברים שבע"פ ליכתב מטעם 'עת לעשות לה' הפרו תורתך' (שם ע"א), עדיין היא בחזקת 'בעל פה', שלא נשתנה עצם מהותה. ולכן אין

שלימות גילוי אלוקות - בהתחברות יח"ע ויח"ת לעתיד והנה התכלית הנרצית ושלימות גילוי האלוקות היא שיתאחדו שני היחודים האלו כאחד, ויתקשרו ה'גבול' וה'למעלה מהגבול' להיות כאחדים ממש. והיינו שאתה התגלות אלוקות ואחדות הבורא המאירה בדרגת יחודא עילאה - תאיר ג"כ באופן שזה ממש במדרגת יחודא תתאה, עד שלא יהא שום חילוק והבדל ביניהם, ויהא ברור וניכר לעין כל איך השי"ת שורה בתוך כל הנבראים הפרטיים - באותה דרגה ממש שזה נראה למעלה.

ואכן זוהי מדרגת תיקון העולם שתהיה לעתיד לבוא בימות המשיח, שאז יאיר העולם במלכות שדי. עד שלא יהא שום הסתר והעלם מצד ריבוי הצמצומים וההגבלות שבעולם על מציאות ה'. ובזמן המקווה יהא לא יהא עוד היחודא תתאה ענין של סוד והעלמה כמו שהוא בזמן הזה, אלא הוא יתגלה לעיני כל בשר כמו היחודא עילאה, וממילא לא יהא אז עוד צורך שייאמר בחשאי, כי יאיר הוא באותו גילוי כמו אור ה' שלמעלה מהגבול.

רמז במאמרם ז"ל שיש לכלול מדת יום כלילה ומדת לילה ביום

ועל ענין זה אמרנו בגמ' (ברכות יא): שצריך להזכיר מדת יום כלילה ומדת לילה ביום, כיוונו ז"ל בזה שצריכין לכלול את מדות היום והלילה כאחד ולא יהא פירוד ביניהם. כי יום' רומז לדרגת יח"ע, שבו מאיר אור ה' בגילוי כמו אור היום. וכמו כן איתא במדרש (תנחומא שם כח) שבארבעים יום שהיה משה רבינו ע"ה בהר סיני היה הקב"ה מלמד אותו תורה שבכתב ביום, וכלילה היה מלמדו תורה בעל פה, הרי שיום' שייך למדרגת תורה שבכתב - שבה מובאר ענין יח"ע. אך 'לילה' רמזו לסוד יח"ת, שבו אין התגלות מציאות ה' כל כך בגילוי כמו שהוא מאיר במקום שלמעלה מהגבול. וכמו כן זמן הלילה שייך לדרגת תורה שבעל פה כנ"ל במדרש, וכן אמרו (סנהדרין כד.) 'במחשכים הושיבני זו תלמודה של בבל', הרי שכינו את התלמוד הבבלי - שהוא עיקר תורה שבע"פ - 'חושך', והיינו כאמור, כי סוד יח"ת, הנראה לעינינו כמציאות של חושך והסתה, מתבאר בתורה שבע"פ דייקא, ובה מתגלה שאף בתוך הריבוי והפירוד מאיר אור אחדות הבורא.

יחוד 'אור וחושך' ע"י בני ישראל

היחוד והחיבור הלזה שבין שתי התגלויות אלו, נעשה בכחם של ישראל דייקא, שהם הם העומדים על סוד היחוד והקשר שישנו בין המדרגה שלמעלה מהגבול (אור) לבין האחדות שבתוך הגבול (-חושך). ואכן נרמז כן בשם הנכבד 'ישראל' העולה כמספר 'אור וחושך' (עם ו' החיבור, ראה עוד להלן), כי זוהי מעלתו של

היא אלא נחלת ישראל בלבד, והקוקה בעצם נפשיתיהו, ואין לזרים עכ"ם שייכות עמה, כי כאשר 'אכתוב לו רובי תורת', הלא כמו זר נחשבו' (הושע ח, יב; ראה תנחומא שם, שמו"ד מז, א).

ישראל ששורשם במדת המלכות - תורה שבעל פה - דבקים ביחודא תתאה

וכן הדבר בענין 'יחודא תתאה', שפירושו שאחדותו יתברך יורדת ומתפשטת בתוך כל הגבולות והצמצומים של העולמות, הנה הוא סוד נשגב ונעלם שאין לאוה"ע חלק בו, כי הם אינם משיגים רק שהשי"ת הוא למעלה מהעולמות, ומהותו ועצמותו מופרש ומובדל מכל ענין התחלקות הפרטים שלמה. אך לראות שגם מתוך כל

ב.

סוד חמשים: חיבור יחודא עילאה ויחודא תתאה ע"י התגלות שער החמשים

העם הנבחר, שביכולתו לחבר ולאחד את גילוי האור ואת ההתגלות שבתוך החושך עד שיאירו שניהם כאחד.

חיבור יח"ע ויח"ת ע"י התגלות שער החמשים

והנה ענין התחברות זו של מדרגות יח"ע ויח"ת, הוא מדרגת גילוי שער החמשים, מתוך חמשים שערי בינה שנבראו בעולם שלא נתגלה עדיין (ר"ה כא). ועתיד להתגלות בשלימות בזמן העתיד. והוא נרמז בכמה מקומות כמו שנבאר.

לעת"ל תתוסף אור ו' לברוך שם וגו' והיה בו כ"ה אותיות ככפסוק שמע ישראל וגו'

כי הנה בפסוק שמע ישראל וגו' ישנם כ"ה אותיות, ובפסוק ברוך שם וגו' ישנם כ"ד אותיות, וביחד עולים למספר מ"ט, וזה רמז לענין מ"ט שערים שנבראו בעולם שכבר באו לידי התגלות. ולפי הנ"ל שלעתיד לבוא יתעלה היחוד התחתון, הרי עליו להשתוות ליחוד העליון במספרו, וגם בו צריכים להיות כ"ה אותיות, ואז ישתוו שני היחודים למנין כ"ה אותיות, כנרמז בפסוק 'יפן כ"ה וכו"ה' (שמות ב, יב) המרמז על ענין יחוד שמע ישראל כמבואר בוה"ק (ח"ב יב:). ויש לחקור איו את אפסוד להוסיף בפסוק 'ברוך שם'.

ועל זאת איתא בספח"ק (אגרא דפרקא את קיא, וראה מגלה עמוקות ואתחנן אופן רכו ע"פ וזה"ק ח"ב קלט:), שהשוואה זו תהיה ע"י שיתוסף אור ו' לתיבת 'ברוך' - 'ברוך שם כבוד מלכותו, ואת ו' זו, שהיא את הנ' של היחודים, היא ו' החיבור שתחבר את הפסוק של יח"ת לפסוק של יח"ע, והיינו שאז לא יהיו שני פסוקים אלו נפרדים כשתי מדרגות, אלא דבר אחד ממש. ונמצא שמדרגת שער החמשים היא כח המחבר והמאחד שני בחינות אלו יח"ע ויח"ת להיות מאירים כאחד, בלא שום פירוד ביניהם.

גילוי שער החמשים במתן תורה - יום ג' לספירה

והנה אחדות זו התגלתה בשעת מתן תורה, שהיתה ביום החמשים לספירה - הומוז לדרגת שער החמשים, והיא היתה מעין ההתגלות שלעתיד לבוא (וכמו שכבר נתבאר בדברינו פעמים רבות), והיינו שבו ביום נעשה חיבור וקשר בין אור האחדות שלמעלה מהעולמות לבין ההתגלות אלוקות שבתוך גבולי העולמות.

ע"י תורה ומצוות מתקשרים באחדות ה' הגנוזה בכריאה

זה מתבאר באופן פשוט ג"כ, כי עד זמן מתן תורה היתה עבודת השי"ת רק בדרך ההתדבקות למעלה ובאופן של התפשטות מהכלים הגשמיים המצמצמים את אור ה' הכלול בתוכם. ואילו לאחר המעמד הנבחר כבר אין צורך לבקש ולחפש את השי"ת בעליונים דייקא, כי יכולים למצוא אלוקות כאן למטה ע"י קיום המצוות. והיינו שאז ראו כל בשר יחדיו כי אין ריבוי העולמות והצמצומים

ריבוי הנבראים מתגלה ויוצא כי 'אין עוד מלבדו' - זה אין ביכולתם.

ורק בני ישראל ששורשם במדת המלכות שלמעלה, השכינה הק' שהיא שורש ומקור לכל ענין התהוות העולמות, שכולם לא נבראו אלא מצדה כי 'אין מלך בלא עם', והיא מדת התורה שבעל פה כמו שאמרו בתקינים 'מלכות פה ותורה שבע"פ קרינו לה', הנה ישראל שהם חיילי המלכות, להם יש שייכות לדרגת יחודא תתאה המתגלה בתורה שבע"פ דוקא - מדת המלכות - והם הם הממשיכים את 'כבוד מלכותו לעולם ועד' - עד אין חקר ועד אין גבול, בתוך עלמא דפרודא וחשוכא.

סותרים ומכסים על אור הוי"ה ב"ה, אלא אדרבה הם מגלים אותו, ולא עוד אלא שעיקר משכנו הוא למטה בתוך העולמות, וכמו שאמרו (בר"ד יט, ז) 'עיקר שכנינה בתחתונים' (ואכמ"ל).

בשעת מתן תורה נתחברו שמים וארץ

ודבר זה נרמז במה שמבואר בדברי חז"ל שבשעת מתן תורה נעשה חיבור בין שמים וארץ. וכמו שאמרו (רש"י שמות יט כ בשם המכילתא) שבשעת מ"ת הרכין הקב"ה שמים עליונים ותחתונים והציען על גבי ההר כמצע על המטה וירד כסא הכבוד עליהם, והיינו שנעשה שם אחדות בין השמים לארץ. וכן איתא במדרש (שמו"ד יב, ג) 'כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר (תהלים קטו, טז) 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם', כשיקשש ליתן התורה ביטל גזירה הראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים ואני המתחיל שנאמר 'ירד ה' על הר סיני' (שמות יט כ), וכתוב 'ואל משה אמר עלה אל ה' (שם כד א)'. וזהו ענין היחוד שנעשה במתן תורה לחבר את השמים ואת הארץ. עליונים ותחתונים, שעליו אמרו חז"ל (תענית כו:) 'ביום חתונתו זו מתן תורה', ש'חתונה' היא חיבור, והיינו התחברות שמים וארץ.

חיבור זה מורה לאחדות יח"ע ויח"ת

כי הנה 'שמים' הוא כינוי לדרגת יחודא עילאה כנ"ל, התגלות אחדות ה' ע"פ ההסתכלות של למעלה מהעולמות, ומאידך 'ארץ' רומז לסוד האחדות שבתוך ריבוי הנפרדים הנמצאים בארץ, בח' יחודא תתאה. וההתחברות ביניהם היינו הגילוי שלאמיתו של דבר אין שום חילוק והבדל ביניהם, ובשניהם מאיר אור אחדות הבורא באופן שזה ממש, וגם בתוך מקום הפירוד והגבול ישנה אותה דרגת האחדות כמו שישנה למעלה מהגבול. וכאמור זוהי דרגת שער החמשים שנתגלה ביום החמשים, זמן מתן תורתנו.

חיבור שתי לוחות הברית - שכנגד שמים וארץ - כי יחוד יח"ע ויח"ת

וכן נרמז חיבור יחוד זה בשני לוחות אבנים שניתנו למשה רבינו, שהם כנגד שמים וארץ כדבריהם ז"ל (שמו"ד מא, ו). וכמו כן נכתבו עליהם עשרת הדברים שנאמרו בסני, על הלוח האחד חמש הדברות הראשונות שהם מצוות שבין אדם למקום, בח' 'שמים', ועל הלוח השני חמש האחרונות שהם מצוות שבין אדם לחיבור, כענין 'ארץ'. ו'לחת' כתיב (חסר) לומר שהיו שתייהן שוות (רש"י שמות לא, יח), וכמו כן נקראים הם 'לוחות הברית' (דברים ט, טו), בכינוי 'ברית' המורה על חיבור יחוד. והיינו שבשני הלוחות המצומדות נתאחדו ענין שמים וארץ, דרגות יח"ע ויח"ת, להיות לאחדים ממש.

זהו בכח אות ו' החיבור, הרמזו במה שהיתה ארכן ששה ורחבן ששה (נדריים לח), שהוא ענין גילוי שער החמשים, שעל ידו מתחברים ומתאחדים שני היחודים כאחד.

יוהכ"פ הוא בבחי' יום החמשים'

והנה יום הכיפורים שניתנו בו לוחות האחרונות (תענית ל') הוא ג"כ בבחי' שער החמשים, שהרי הוא יום השמיני הבא אחר שבעת ימים שמפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהרדין (יומא ב). וכן אין הוא נכנס בגדר מספר ימות החמה המתחלקים לשבועות שלמים (ג"ב פעמים ז' העולים שס"ד), כי הוא יום שמיני העומד לעצמו, יום אחד הוא יודע לה' (זכריה יד, ז). וזה כעין יום החמשים של מתן תורה הבא אחר ז' פעמים ז', בבחי' גילוי שער החמשים.

לכן אומרים בו ברוך שם וגו' בקול רם

ואכן ביום ההוא מתהווה חיבור גדול בין דרגות יחו"ע ויחו"ת (ונתבאר בארוכה בענייני יוהכ"פ), אשר מהאי טעמא אפשר לומר ברוך שם כבוד מלכותו וגו' בקול רם (טושו"ע או"ח סי' תרי"ט ס"ב, ע"פ מדרש רבה סו"פ ואתנן). כי מאחר שביים הזה יש הארה גדולה מהתגלות שער החמשים, מעין זמן התיקון לעתיד לבוא, ומתחברים שני היחודים כאחד, על כן יכולים לגלות ולפרש בהדיא את היחוד התחתון של ברוך שם וגו'. [ומה שאין אומרים אותו בקול רם גם בחג השבועות, י"ל שזה מפני שאין לנו לעת עתה דרגת יום מתן תורתנו בשלימות, כי נתקלקל הדבר בחטא העגל. וכעת אין לנו אלא מדרגת הלוחות שניות שניתנו ביום הכיפורים].

מנהג ישראל להיות נייעורים בשבועות ויוה"כ - מורה על התכללות מידות היום והלילה

ומטעם זה ג"כ מנהג ישראל להיות נייעורים בשתי הלילות הללו של חג השבועות ויום הכיפורים בבתי כנסיות ובתי מדרשות, ולילה כיום יאיר בעסק התורה והתפלה, להורות על התכללות מידות היום והלילה הנ"ל, המורים על התחברות והתאחדות יחו"ע ויחו"ת, הנמשכת מכח גילוי שער החמשים המתגלה בימים אלו כאמור.

קרי"ס היתה הכנה למתן תורה ודוגמתה

והנה נודע שקריעת ים סוף שימשה כהכנה למתן תורתנו, וכן היתה אז מעין הגילוי הנפלא של שעת מתן תורה, עד שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא (ראה מקילתא בשלח פרשת השירה ג, מובא ברש"י שם טו, ב).

קרי"ס למטה היתה השתלשלות מההתגלות שבעולמות למעלה - חיבור עליונים ותחתונים

וכבר נתבאר בארוכה במקו"א הטעם שהיתה צריכה להיות התגלות רב בעת קריעת ים סוף דייקא - מה שלא היה כן בשאר המכות והמופתים שעשה הקב"ה במצרים. ובכלל קשה להבין מדוע הוצרכו שני דברים אלו, ישועת ישראל והצלתן ממצרים, וגודל התגלות אלוקות, להודמן בפונדק אחד באותה שעה, הלא אם היה רצונו להתגלות אליהן היה יכול לעשות כן בנפרד ולא דייקא בעת שעברו בים.

ונתבאר בזה, כי אכן דבר זה דייקא היה כל עומק ענין קריעת הים. והיינו לומר שמה שנתגלה הקב"ה

ג.

מים עמוקים ידלם איש תבונה: מדרגת רבי עקיבא בהשגת אחדות ה'

יחו"ע ויחו"ת - מדרגות האבות השבטיים

והנה כבר ביארנו (בגליון קסה הנ"ל) שמדרגת האבות הק' שהן הן המרכבה, היתה כענין יחודא עילאה, ואילו י"ב שבטי י-ה, שמספרם מורה להתחלקות י"ב בגולי אלכסון, גילו את ענין יחודא תתאה, דרגת האלוקות המתפשטת בתוך גבולי העולמות. [וגם מה שנתחלק ים סוף לי"ב גזרים, רומז לדרגת יחודא תתאה שנגלתה אז, ואכמ"ל]. ואכן יש בשמותיהם מ"ט אותיות, לרמז למ"ט האותיות שבשני היחודים (ראה וזה"ח ח"ב טו: תיק"ז ז).

רבי עקיבא זכה להשיג את שער הנ'

והנה בגמ' (ר"ה כא:) ה"ל אמרינן 'חמשים שערי בינה נבראו בעולם, וכולן ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר (תהלים ח, ו) ותחסרהו מעט מאלקים'. הרי שמשנה רבינו לא זכה להשיג בחייו את שער הנ'. ונודע (ראה מנחות טז:) שרבי עקיבא זכה להשיג בחייו יותר ממשנה רבינו, וכמו שאמרו ז"ל במדרש (מבדב"ר יט, ו) 'דברים שלא נגלו למשה רבינו נגלו לרבי עקיבא וחבריו', וכפי האמור היינו שהשיג את שער הנ'.

'עקיבא' - יש בו אותיות 'עקב' בתוספת א'

ורמו יש בשמו 'עקיבא' שיש בו אותיות 'יעקב', מורה שהוא משתייך לדרגת האחדות העליון שהשיג יעקב אבינו ע"ה, אלא שניתוסף בו את א', לרמז שעוד עלתה מדרגתו להשיג את מהות אחדות זו גם בתוך מדרגת יחו"ת, והיינו שהתקשר בשער הנ' שבו מתחברים שני היחודים האלו כאחד.

רבי עקיבא יצאה נשמתו באחד, ביום הכפורים

ובענין הזה מסופר בגמ' (ברכות סא:) 'שבשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה היה קורא את שמע, והיה מאריך באחד, עד שיצאה נשמתו באחד'. ודבר זה לרמז על מה שהשיג את סוד האחדות הגמור שבה מתאחדים יחו"ע ויחו"ת לאחיים עד שאין ביניהם שום חילוק והבדל,

לישראל ומאיך הנס הגדול שנבקע הים לפנייהם - לא היו דברים נפרדים, רק שגודל הגילוי שנתהווה אז בעולמות העליונים, הוא הדבר שבקע הים בפניהם, כלומר שבאותו המעמד נתאחדו העליונים והתחתונים, עד שכל מה שהתרחש למעלה התגלה בפועל ממש גם למטה, והיינו ענין חיבור שמים וארץ עליונים ותחתונים, שנשלם אח"כ בשעת מתן תורה.

התהפכות ים' ל'יבשה' מורה לחיבור שני היחודים

ולפי זה יש לרמז גם בקרי"ס יחוד וחיבור זה של יחו"ע ויחו"ת. כי הנה איתא בזה"ק (ח"א יב.) שהפסוק 'יקו המים אל מקום אחד' (בראשית א, ט) רומז לפסוק שמע ישראל וגו', ו'ותראה יבשה' הוא ענין ברוך שם וגו'. הרי ש'מים' רומז ליחודא עילאה ו'יבשה' מורה לבחי' יחודא תתאה. ובשעת קריעת ים סוף שנתהפך הים ונעשה ליבשה, היינו שהתאחדו שני היחודים כאחד, והאיר אור האחדות פשוט לתוך מקום הגבול.

גילוי שער החמשים בעת קריעת ים' סוף

וכן הוא ע"ד הרמז, כי כאשר נחלק תיבת ים' לשנים, כטעם 'לגזר ים סוף לגזרים' (תהלים קלו, ג), יעלה כל חלק למספר כ"ה, הרומז על כ"ה האותיות שבשני היחודים שהתאחדו שם. וכפי האמור אחדות זו נעשית בכח גילוי שער החמשים, מספר ים', אשר על זה נאמר בעת צאתם ממצרים (שמות יג, יח) 'וחמושים עלו בני ישראל ממצרים', לרמז שתכלית יציאתם היתה כדי להגיע למדרגת שער החמשים, שראשית התגלותו היתה בשעת קריעת ים סוף, ושלימות התגלותו נגמרה בעת מתן תורה.

נקודות:
דבר זה דייקא היה כל עומק ענין קריעת הים. והיינו לומר שמה שנתגלה הקב"ה לישראל ומאיך הנס הגדול שנבקע הים לפנייהם - לא היו דברים נפרדים, רק שגודל הגילוי שנתהווה אז בעולמות העליונים, הוא הדבר שבקע הים בפניהם, כלומר שבאותו המעמד נתאחדו העליונים והתחתונים, עד שכל מה שהתרחש למעלה התגלה בפועל ממש גם למטה, והיינו ענין חיבור שמים וארץ, שנשלם אח"כ בשעת מתן תורה

אחד, וממילא ריבוי הדרכים השונות שישנם כדי לבוא שמה אינן אלא אחדות אחת המתפרשת בכמה אנפין ואספקלריות. וזה כדרך סוד יחודא תתאה, שענייני אחדות אחת של השי"ת היוצאת ונראית מתוך אופנים שונות של ריבוי פרטי הנבראים, ובכך היה עיקר תפקידם כנוכח, שהרי היו לעומת כ"ה האותיות של ברוך שם וגו'. והוה פירוש מה שלא נהגו כבוד זה בזה, כלומר שלא עמדו כראוי על סוד 'כבוד מלכותו' של ברוך שם, שפירושו שכל הנבראים שבעולם אינם אלא התגלות כבוד מלכות השי"ת ואחדותו ית' המתפשטת בכל הברואים.

ומהאי טעמא מתו בימים שבין פסח לעצרת דייקא, כי במ"ט ימי הספירה עבודתנו היא לברר את מ"ט האותיות שביחודא עילאה ותתאה, ולהתכונן לגילוי שער החמשים בחג השבועות. ולכן בזמן הזה דוקא שלטה בהם מידת הדין רח"ל על שלא עמדו בשלימות על סוד זה.

'ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה'

ועל כך אמר רבי עקיבא על הפסוק (ויקרא יט, יח) הובא ברש"י שם בשם תו"כ) ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה. כי כאמור עיקר נתינת התורה בסני היתה לפרש את סוד האחדות שישנה בבריאה, שהוא החיבור בין יחו"ע ויחו"ת, שיאיר אור אחדות הבורא בתוך הגבולות והצמצומים באותו אור העליון כמו שהוא מאיר למעלה מן הגבול.

הטעם שצריך להתפייס קודם יוהכ"פ - להורות על סוד האחדות המאיר ביום הזה

ובזה יבואר עומק הטעם למה שנפסק בשו"ע (או"ח סי' תר"ו) שיפייס אדם את חבירו בערב יוהכ"פ - בחי' מצוות שבין אדם לחבירו, שהיא ענין יחודא תתאה, וכללית ענין 'תשובה' היא יחודא עילאה. כי כמבואר ביום הגורא מאיר סוד האחדות הגמור, חיבור שני היחודים.

עולם חסד יבנה:

חסידות האט

אויפגעבויעט

גוטע מענטשן

א. צדקה בכל עת: אנשטאט 'טון' גוט - 'זיי' גוט

א 'חסיד' זוכט די כוונה פונעם רבוש"ע | ער זוכט נישט בלויז צו טון 'חסד' - און קיין הארץ | ער וויל ווערן א גוטער מענטש | דער עיקר מבחן דערויף איז אין שטוב | דארט האט מען נישט קיין דרוק פון קיינעם | דארט דוכט זיך אים אז יעדער איז 'זיינס' | דארט דוכט זיך אים אז עס איז נישטא קיין 'חיוב' | אויב ער קוקט נישט אויף 'חיובים' - וועט ער זיין א גוטער מענטש אויך אין שטוב | אט דאס איז דער ריכטיגער חיוב פון 'ואהבת לרעך כמוך'

ב. דיבורו בנחת עם הבריות: געבן א גוטע געפיל פארן מיטשמועסער

א גוטער מענטש מאכט א גוטע סביבה ארום | ער גיבט יענעם אן אויער | ער גיבט יענעם מיטגעפיל | יענער שפירט זיך פריי צו רעדן | נישט יעדער האט בטבע אזא אפנקייט | דורכן ארבעטן אויף 'מדת הענוה' קען עס יעדער באקומען | דער בעל גאוה רעדט צו יעדן פון אויבן אראפ | דער עניו איז שוה בשוה | וויבאלד ער לאזט יענעם אריין צו זיך - לאזט אים יענער אויך אריין צו זיך | די הצלחה פון א משגיח - זיין היימיש מיט די בחורים | א גוטע שטוב - אן קיין פרעשור | אלע קינדער ווילן אויטאמאטיש נאכמאכן דעם טאטן אדער דעם טאטנס רבי'ן

ג. חסיד במעשיו: דער חסיד שטעלט צו זיינע 'מעשים' צו דער 'כוונה העליונה' - כולו טוב

אין דער גוי'אישער וועלט פארשטייט מען בעסער 'מדת הדין' | זיי מיינען אז די וועלט מוז האבן שלעכטע מענטשן | טאמער וואלט דער רבוש"ע געטון אזוי - וואלט שוין נישט געווען קיין וועלט | דער 'ארץ אפים' דורכאויס די זעקס טויזנט ימי העולם | בפנימיות התורה איז נאכמער מגלה דעם אויבערשטנס' רחמים | מען זוכט נישט צו הרגענען אפילו לצורך גבוה | מען לאזט א צווייטן זיין דער שליח אויף מדת הדין | דער רבוש"ע טוט קיינמאל נישט קיין דין | בפנימיות איז אלעס טוב וחסד | דער חסיד לעבט מיט פנימיות | דערפאר זענען אלע זיינע מעשים און מחשבות בלויז גוט און זיס

א.

צדקה בכל עת: אנשטאט 'טון' גוט - 'זיי' גוט

דער 'חסיד' איז מוסיף אין 'חסד'

דער מסילת ישראל רעדט ארום דא אין פרק יט, אז איינע פון די זאכן אין וואס א 'חסיד' איז ספעציעל מוסיף - מער ווי אין אלע אנדערע עבודות פון עבודת ה' - איז דער ענין פון 'גמילות חסדים', ווייל דאס איז דירעקט מקורש מיטן ענין פון 'חסידות'; ווי מען זעט אז ביידע האבן דעם זעלבן נאמען, וויבאלד ביידע קומען טאקע פונעם זעלבן שורש, אז פונקט ווי ער איז א מענטש וועלכער האט א גוט הארץ צו עבודת ה' - האט ער אויך א גוט הארץ צו א צווייטן איד. מען וועט אביסל אריינגיין און צונעמען די סוגיא פון 'חסד'.

'מוסר' פליסט אריין אינעם סיסטעם און טוט דארט אויף גדולות ונצורות

מען וועט מקדים זיין א קורצע הקדמה: א קביעות'דיגער 'שיעור מוסר' איז פונקט ווי מען גיבט אריין פאר א קראנקן מענטש א מעדעצין דורך די אדערן (אינדזשעקשאן), וואס דאס גייט דירעקט אריין אין די בלוט און עס צושפרייט זיך אינעם סיסטעם, און עס טוט שוין אויף די פעולה פון זיך אליינס. אזוי אויך, א בחור וועלכער הערט כסדר 'מוסר' - גייט עס אריין אין זיין קאפ! זיין קאפ הייבט אים אן ארבעטן אנדערש - פון זיך אליינס! זיין גאנצער 'מהלך המחשבה' ווערט אויסגעשטעלט אויף אנדערע יסודות! און דאס דארף מען כסדר אנהאלטן מיט א קביעות'דיגן שיעור מוסר. ווייל איינמאל מען הערט אויף צו געבן דעם אינדזשעקשאן - הייבט אן דער קאפ צוריקצופאלן צו די אלטע יסודות וויאזוי זיין מהלך המחשבה איז אמאל געווען געוואוינט צו טראכטן.

טאקע 'על מנת לעשות' - אבער קודם דארף זיין 'לומד'

וויבאלד א 'שיעור מוסר' בקביעות טוט אויף פון זיך אליינס. דעריבער, ווען א בחור האלט מיט אזא שיעור - דארף ער זיך לכתחלה קובע זיין, אז ער מוז נישט נעמען יעדע זאך בלויז אויף צו 'ארבעטן' דערויף שוין היינט. ווייל נישט אייביג קען מען בכלל ארבעטן אויף דער נושא יעצט, עס איז פארהאן אמאל וואס מען איז נאכנישט רייף זיך צו נעמען צו דער עבודה - אין דער געוויסער מדה - צוליב פארשידענע סיבות, צי ווייל ער האלט נאך ביי א מדה וועלכע קומט פריער, צי ווייל ער איז פשוט נאך פארנומען מיט דער עבודה פון וואס מען האט גערעדט ביים פריערדיגן שיעור וכדומה. און אפילו אויב ער קען זיך יא נעמען ארבעטן דערויף - גייט עס אויך נישט אין איין טאג! עס איז אן 'עבודת חיים'. דעריבער דארף א בחור אויסשטעלן זיין צוגאנג צו א שיעור מוסר, אז דער עיקר קומט ער 'הערן'! אודאי דארף ער קומען מיט א גרייטקייט צו 'ארבעטן' דערויף - יעצט אדער שפעטער - און נישט אז עס זאל בלייבן בלויז ביי שיינע תורות און געדאנקען, אבער בשעת'ן שיעור איז מען יעצט נישט פארנומען מיט 'ארבעטן' - נאר מיט 'הערן'. און איינמאל עס וועט אריינגיין אינעם סיסטעם, וועט ער עס שוין נוצן - דארט און דעמאלט וואו ער וועט עס דארפן נוצן.

אויב איז גאנץ מוסר בלויז א דערמאנונג - דארף מען נישט לערנען קיין חידושים

דער סארט 'צוגאנג' צו מוסר - ברענגט א תוצאה, אז מען דארף נישט זאגן אזויפיל 'חידושים', נאר מען קען איבער'חזרן די זעלבע זאך אפילו טויזנט מאל! ווי דער מסילת ישראל אליינס שרייבט אין די הקדמה, אז די אלע זאכן וואס ער האט

נקודות:

א בחור וועלכער הערט כסדר 'מוסר' - גייט עס אריין אין זיין קאפ! זיין קאפ הייבט אים אן ארבעטן אנדערש - פון זיך אליינס! זיין גאנצער 'מהלך המחשבה' ווערט אויסגעשטעלט אויף אנדערע יסודות! און איינמאל עס וועט אריינגיין אינעם סיסטעם, וועט ער עס שוין נוצן - דארט און דעמאלט וואו ער וועט עס דארפן נוצן

געשריבן זענען בעצם פשוט'ע זאכן, נאר מענטשן זענען געוואוינט זיך צו נאָרן דערין, דעריבער דארף מען זיך עס כסדר איינ'חזרן און איינ'חזרן. דאס הייסט, אז וויבאלד 'מוסר' לערנט מען כדי צו צוגעוואוינען די 'מחשבה', די הארץ און דעם גאנצן נפש צו טראכטן לויט ווי די תורה הייסט טראכטן און פיהלן - דעריבער איז די 'חזרה' פונקט ווי דער 'לימוד!' עס איז נישט ווי א 'חזרה' ביים לערנען, וואס מען חזר'ט עפעס וואס מען האט געלערנט - כדי נישט צו פארגעסן, נאר עס איז פונקט ווי דער לכתחלה'דיגער לימוד! דער גאנצער 'לערנען מוסר' איז, כדי דאס צו קענען חזר'ן און חזר'ן א גאנץ לעבן, און אנהאלטן דעם סארט 'מהלך המחשבה' יעדן טאג אן אויפהער.

זיך דערמאנען אז מען דארף זיין אן 'איש טוב'

לענינו: דעם ענין וואס מען וועט יעצט דורכטון איבער 'גמילות חסד' און צו זיין אן 'איש טוב' - האבן מיר שוין אסאך מאל דורכגעטון דא, און עס מוז נישט זיין אז עס וועלן צוקומען דא פרישע 'חידושים'. אבער עס איז נאכאלץ זייער וויכטיג צו חזר'ן כסדר און איבערגיין די יסודות פון דער מדה, כדי דער גאנצער מהלך המחשבה זאל זיין אויסגעשטעלט ווי אן 'איש טוב'.

נישט יעדער בעל חסד פארמאגט א 'לב טוב'

געווענליך ווען מען איז מעורר אויף דעם ענין פון 'גמילות חסד' - באטראכט עס דער מענטש ווי מען רעדט דא פון אן ענין פון 'מעשה'. כאילו מען וויל אז ער זאל 'טון' א טובה פאר א צווייטן איד. אבער דער מסילת ישראל רעדט דאך דא פון א 'חסיד', וואס זיין גאנצער חסד שטאמט נישט פון א 'חיוב' וואס ער איז 'מחויב' צו טון חסד, נאר עס שטאמט פון 'חסידות' וואס ער האט א גוט הארץ

אויב א מענטש וויל וויסן צי ער איז א 'גוטער מענטש', אדער ער איז בלויז א 'עושה חסד' – זאל ער זיך אנקוקן וויאזוי זיין באנעמונג איז אין שטוב מיט די בני בית און קינדער. דארט טוט ער זיך אויס זיין הוט און רעקל, ער זוכט נישט צו מאכן קיין גוטן איינדרוק אויף קיינעם, און דעמאלט קומט ארויס ווער 'ער' איז באמת!

זיין גאנצע הארץ און מהות איז אפן און היימיש פאר יעדן איינעם – אן באהאלטן גארנישט! ער גיבט יענעם צו שפירן א היימישקייט און פריינטליכקייט, יענער שפירט אז ער רעדט דא צו מיט אן 'אוזן קשבת' – צו וועמען ער קען זיך ארויסגעבן מיט זיין גאנצע נאטורליכקייט!

און ער 'וויל' דאס טון. און דאס איז שוין א צווייטע סוגיא, ווייל עס זענען פארהאן אזויפיל מענטשן וואס בפועל טוען זיי אסאך חסד, אבער אז מען וועט אונטערזוכן צי ער איז א גוטער מענטש און צי ער האט א גוט הארץ - וועט מען זען אז ער איז בכלל נישט אזא גוטער מענטש און ער האט 'טוט' חסד, איז בלויז ווייל ער האט יראת שמים, ער וויל מרבה זיין במצות און ער וויל האבן 'שכר עולם הבא' וכדומה, אבער עס ליגט נישט דא קיין 'לב טוב'.

חסידות זוכט צו בויען א 'לב טוב' - נישט בלויז אן 'איש חסד'

דער יסוד פון 'חסידות' איז, אז דער מענטש זוכט נישט בלויז צו 'טון' וואס מען הייסט אים, נאר ער דערגרינטעוועט זיך צו דער 'כונת התורה' - 'פארוואס' מען האט אים דאס געהייסן: ער וויל 'טראכטן' און 'שפירן' - אזוי ווי די 'מחשבה' און 'הרגשה' וואס די תורה האט געהאט ביים הייסן טון חסד! א 'חסיד' פארשטייט, אז דער עיקר 'כונת התורה' איז געווען, אז דער רבנו של עולם וויל אז א מענטש זאל זיין אן 'איש טוב' - א מענטש וואס איז בעצם גוט! א גוטער און א פיינער מענטש! און אויב ער האט נאכנישט קיין גוט הארץ - זאל ער זיך אויסארבעטן ביז ער וועט באקומען א גוט הארץ! און דערנאך וועט שוין אויטאמאטיש ארויסקומען זיין גוט הארץ אין פארשידענע פעולות פון 'טון חסד', נישט קענענדיג צווען יענעמ'ס ווייטאג, אדער וועלנדיג זען ווי יענער איז זיך מחיה.

אויף דער גאס איז שווער צו וויסן צי ער איז טאקע א גוטער מענטש

אויב א מענטש וויל וויסן צי ער איז א 'גוטער מענטש', אדער ער איז בלויז א 'עושה חסד' - זאל ער זיך אנקוקן וויאזוי זיין באנעמונג איז אין שטוב

מיט די בני בית און קינדער. ווייל אויף דער גאס, האט א מענטש דרוק פון אנדערע, ער וויל מאכן א גוטן איינדרוק, אז ער איז א גוטער מענטש. ער וויל נישט אז מענטשן זאלן אים בארעדן אז ער איז א שלעכטער מענטש... דעריבער שטעלט ער זיך צו צום נארמאלן אנגענומענעם שטייגער פון גוטע מענטשן, דא וועט ער געבן צדקה, דארט וועט ער טון א טובה מיט א איד, און אמאל וועט ער אפילו טון עפעס א הפלאיד'יגן חסד מיט א איד, וכדומה - אבער דאס איז נאכאלץ נישט 'ער', נאר עס איז אן אנשטעל.

אין שטוב ווייסט מען פונקטליך וואספארא מענטש ער איז

ווי נאר א מענטש קומט אריין אין שטוב - שפירט ער זיך פריי און לויז! ער טוט זיך אויס זיין הוט און רעקל, ער זוכט נישט צו מאכן קיין גוטן איינדרוק אויף קיינעם, און ער האט נישט קיין שום דרוק פון געפעלן פאר קיינעם, און דעמאלט קומט ארויס ווער 'ער' איז באמת! דעמאלט זעט מען צי ער איז טאקע א גוטער מענטש, אדער ער מאכט נאר אזא אנשטעל. טאמער איז ער טאקע אן 'איש טוב', וועט ער געבן א גוטע געפיל פאר די בני בית, ער וועט זיך רעכענען מיט זיי, ער וועט זיי מכבד זיין און געבן געפיל וכדומה. און דעמאלט וועלן טאקע די בני בית האלטן אז זייער טאטע איז א גוטער מענטש. אויב אבער איז ער נישט קיין אמת'דיגער 'איש טוב', וועט ער אהיימקומען און טשעפן די בני בית, זיך אויפפירן מיט א 'זלזול' צו זיי, נישט געבן קיין פלאץ צו יענעם געברויכן, נישט געבן קיין מיטגעפיל צו יענעמ'ס ווייטאגן אדער פרייליכקייט, וכדומה. און דעמאלט וועלן זיי שוין זיין א מבין אויף אים... וואספארא גוטער נאמען ער וועט זיך נאר האבן איינגעקויפט אין

ב.

דיבורו בנחת עם הבריות: געבן א גוטע געפיל פארן מיטשמועסער

גאס - וועט מען אבער אין שטוב וויסן דעם אמת, אז ער איז נישט קיין גוטער מענטש.

א חסיד זוכט נישט צו 'יוצא זיין' דעם חיוב פון 'ואהבת לרעך כמוך'

דא קומט ארויס דער חילוק צווישן א 'איש חסד' ביז א 'לב טוב'. דער מענטש וועלכער 'טוט' חסד צוליב זיין 'חיוב' פון 'ואהבת לרעך כמוך' - וועט האלטן, אז אויף זיינע קינדער אין שטוב איז נישטא דער 'חיוב' פון 'ואהבת לרעך כמוך', ווייל דאס איז כאילו זיין אייגנטום... אבער ביי דעם 'חסיד' געשעט נישט אזעלכע טעותים, ווייל ער איז נישט פארנומען מיט דעם 'חיוב' נאר מיט 'הדבק במדותיו'. פונקט ווי דער אויבערשטער זוכט נאר אז עס זאל זיין גוט פאר אידן; ווי דער פסוק זאגט (תהלים פט, א): "עוֹלָם חֶסֶד יְבָנָה" - אזוי וויל איך אויך זיין א גוט הארציגער מענטש! איך פרוביר אויך צו וועלן, אז עס זאל גוט זיין פאר יעדן איינעם! און פונקט ווי דער אויבערשטער כביכול קען נישט ליידן ווען א איד האט צער; ווי די משנה אין סנהדרין זאגט (מו): "בשעה שאדם מצטער שכניה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי" - ווען א איד, אפילו א רשע, האט א ווייטאג - האט כביכול דער אויבערשטער אויך א ווייטאג - אזוי וויל איך אויך מיטשפירן מיט א צווייטע ליידן! און אט דאס איז די אמת'ע כוונה פון 'ואהבת לרעך כמוך', אז דו זאלסט האבן די מדה פונעם רבנו של עולם: אויב דו זעסט אז עס גייט גוט פאר איינעם - זאלסטו זיך מחיה זיין; און אויב דו זעסט ווי איינער ליידט פון א געוויסן ווייטאג - זאלסטו עס נישט קענען אויסהאלטן! און כל שכן, אז דו אליינס זאלסט נישט קענען מצער זיין קיין שום בריה - אפגעזען צי ער איז א פרעמדער אדער דיין אייגן קינד! ווייל א גוטער מענטש וויל, אז עס זאל זיין גוט פאר יעדן איינעם, פון גרויס ביז קליין.

די בענעפיטן שפעטיגן נישט צו קומען
 כלל גדול: פון א גוטע מדה - קומען ארויס גוטע תוצאות, און פארקערט איז פארקערט; ווי דער זוהר הק' זאגט (ח"א קלד). "אסתכל קוב"ה באורייתא וברא עלמא" - דער אויבערשטער האט באשאפן די וועלט לויט די תורה, און דעריבער, וועט יעדע מדה - וואס די תורה זאגט אז עס איז גוט - ארויסברענגען גוטע תוצאות, און פארקערט, יעדע מדה - וואס די תורה זאגט אז עס איז נישט גוט, וועט אנברענגען אן א שיעור פראבלעמען. און בפרט מיט דער מדה פון 'טוב וחסד' - וואס דארט איז דאס נאך אסאך מער בולט. ווייל דער אויבערשטער האט ליב גוטע מענטשן, און דעריבער האט דער רבנו של עולם איינגעשטעלט אין דער בריאה, אז די מדה פון גוטשקייט זאל מצליח זיין; ווי דער פסוק זאגט (קכה, ז): "הִיטִיבָה ה' לטוֹבִים" - דער אויבערשטער טוט גוטס מיט גוטע מענטשן. און בדרך כלל קען מען עס זען בחוש, אז וואו עס איז דא א גוטער מענטש - וועט מען זען ווי ער איז מצליח. און בפרטיות זעט מען עס כלפי זיינע באציאונגען מיט זיינע בני בית, קינדער און חברים, וואס אויב ער איז נישט קיין 'איש טוב' - וועט ער מוזן ארומליפן צו אלע מדריכים און פסיכאלאגן נאך הילף, זיך צו קענען אויסקומען מיט זיי, און שפעטער וועט ער דארפן האבן הילף פאר די קינדער וועלכע זענען

פון 'מדת הענוה'. ווייל די מדה פון 'ענוה' האט עפעס א באזונדערער 'קשר' מיט 'חסידות'; ווי עס ווערט אויסגעשמועסט אין ספר תומר דבורה (פ"ה). פונעם רמ"ק, און דער ביאור איז, אז דער וואס איז א 'בעל גאווה' - מאכט אלעמאל א מחיצה ארום זיך; "איך בין אפגעטיילט פאר זיך! איך בין העכער פון יעדן איינעם! איך לאז נישט קיינעם אריינקומען אין מיינע ד' אמות!", און יענער שפירט עס - אָן רעדן קיין ווארט, און ער שפירט נישט באקוועם צו רעדן צו אים נאטורליך. אבער דער וואס איז אן 'עניו' - פארנעמט נישט קיין פלאץ פאר זיך! זיין גאנצע הארץ און מהות איז אפן און היימיש פאר יעדן איינעם - אָן באהאלטן גארנישט! און ווען איינער רעדט צו אים, שפירט יענער 'כמים פנים אל פנים', ווי ער רעדט דא צו א גוטער ברודער וועלכער הערט אים אויס מיט א צוגאסן הארץ, און אויטאמאטיש האט ער נישט קיין מורא זיך אויסצורעדן צו אים זיין גאנצע הארץ. און דעריבער, אפילו אויב א מענטש האט נישט דעם 'תכונת הנפש' נאטורליך, דארף ער ארבעטן דערויף און עס קונה זיין - דורכן זיין מער 'עניו' ביי זיך - וואס דורכדעם וועט ער אויטאמאטיש קענען געבן פאר יענעם די דאזיגע גוטע הרגשה.

א גוטער מענטש - גיבט יענעם א גוטע הרגשה
 א חלק פון זיין א גוטער מענטש פון וועמען עס גיסט זיך גוטס - סיי כלפי חברים און סיי כלפי בני בית - איז דאס וואס מען רעדט א היימישע שפראך מיט א צווייטן. ווייל א גוטער מענטש, האט א ספעציעלן חוש, זיך אראפצולאזן און זיך דערנענטערן צו יענעם, כדי צו מאכן אז דער מענטש מיט וועמען ער שמועסט - זאל זיך פילן געשמאק און באקוועם מיט אים. ער גיבט יענעם צו שפירן א היימישקייט און פריינטליכקייט, יענער שפירט אז ער רעדט דא מיט א הארציגער מענטש מיט אן 'אוזן קשבת' - צו וועמען ער קען זיך ארויסגעבן מיט זיין גאנצע נאטורליכקייט, ער שפירט אז ער קען זיך אויסרעדן אלץ וואס ער וויל.

דער עניו גיבט יענעם פלאץ און געפיל

פון אויבנאויף קען מען זאגן, אז דער עניו פון זיין אראפגעלאזט און פריינטליך צום מיטשמועסער, האט צוטון מיט א געוויסער סארט נאטור און 'תכונת הנפש' פון אפנהארציגקייט - וואס נישט יעדער איז באשאנקען געווארן דערמיט. אבער אינ'אמת, מוז יעדער מענטש דאס קונה זיין - אפילו אויב ער האט עס נישט בטבע. ווייל דער שורש דערפון נעמט זיך נישט פון געוויסע מעטאדן אדער אייגנשאפטן, נאר עס נעמט זיך

'תורת הפנימיות' מיינט, אז מען לעבט אלעמאל מיטן 'פנים' פון יעדער זאך – וואס דאס איז 'כולו טוב'. למשל, אויב עס געשעט עפעס א שרעקליכער אומגליק לא עלינו. איז דער 'חיצוניות' דערפון – 'רע', און עס קוקט אויס ווי דער אויבערשטער האט דא געטון א 'מדת הדין'. אבער אז מען וועט קוקן אויפן פנים: "פארוואס האט עס דער אויבערשטער געטון?! וואס איז די כוונה פון דעם?!". וועט מען געוואוינ ווערן, אז דער אויבערשטער האט דא געמיינט בלויז גוטס! עס איז בלויז 'טוב'! קומט אויס, אז דער 'פנים' פון יעדע מאורע – איז 'כולו טוב'!

ער דארף נישט אזויפיל 'מחנך' זיין, ווייל זיי וועלן אליינס אריינזאקסן אין זיינע שייך
 איינמאל דער טאטע איז היימיש מיט די קינדער, וועלן זיי אויטאמאטיש וועלן זיין אזויזוי אים! ווייל איינמאל די לופט אין שטוב איז פול מיט היימישקייט און פריינטליכקייט, די אטמאספערע איז געשמאק און נעימות'דיג - ווערט עס ווי איין חבורה'לע וואס ארבעט צוזאמען פאר דער זעלבער זאך! און דעמאלט דארף ער נישט זאגן אזויפיל מוסר פאר די קינדער, ווייל אז זיי האבן ליב דעם טאטן - וועלן זיי אים ממילא נאכמאכן. קומט אויס, אז דער גאנצער בנין בויעט זיך אנדערש - אויב דער 'אבן הפנה' פונעם בנין איז די מדה פון 'חסד'!

צו גיין מיט 'דין' - דארף מען זיין א מומחה
 להשלמת הענין: אודאי קומט אמאל אויס, אז מען דארף זאגן מוסר פאר א קינד וכדומה. אבער מען דארף זען ווי ווייניגער אנצוקומען צו אזא מצב. ווייל 'דין' און שטרענגקייט איז א 'מעשה חורבן', עס איז טאקע פארהאן אזא מושג ווי 'מקלקל על מנת לתקן', אבער אויף דער מינוט איז ער א 'מקלקל'! דאס הייסט, אויב א מענטש זאגט יענעם 'מוסר' אדער ער איז יענעם מעניש, איז עס כאילו ער שניידט יעצט אריין אין יענעם 'בבשר החי', און מאכט יענעם אן אפעראציע. נו, אויב ביסטו טאקע א ערפארענער דאקטער מיט אחריות, דו ווייסט וויאזוי מען שניידט אוועק בלויז די שלעכטע חלקים, און בשעת מעשה היט מען אויף דעם גאנצן מענטש, און דערנאך פארנייעט מען צוריק צו - דעמאלט מענטשטו מאכן אן אפעראציע, דאס הייסט, דו מעגסט יענעם מוסר זאגן. אבער אויב דו ווייסט נישט פונקטליך וואס דו טוסט דא - איז עס א שרעקליכער איינשטעל! דו קענסט אים אינגאנצן צוגרונד לייגן! ווידעראום, 'חסד' און 'טוב' איז 'מעשה בנין'! חסד בויעט און טוט! חסד שאפט און מאכט! נו, ענדערש זיי א 'בויער' ווי א 'סותר'!

לשער' וויפיל חיזוק דאס גיבט פאר א בחור, אז ער שפירט אז ער האט איינעם וואס פארשטייט אים און פילט מיט מיט אים. און דאס איז אלץ צו פארדאנקען זיינע גוטע מדות, וואס ער איז אן 'עניו' און נישט קיין 'בעל גאווה', און ממילא איז ער א גוטער מענטש - פון וועמען עס גיסט זיך גוטס און רחמנות. און אויטאמאטיש וועט ער זיי שוין שלעפן צום לערנען - וויבאלד אלע שפירן זיך ווי חברים מיט אים, און זיי ווילן אלע זיין אויף זיין זייט - וואס ער איז דאך אן עובד ה'.

א געזונטע שטוב איז א פלאץ וואו די קינדער האבן נישט קיין דרוק פון די עלטערן
 דער נמשל איז: יעדער טאטע איז דער 'משגיח' אין זיין שטוב. און דער עיקר חינוך וואס א טאטע גיבט פאר זיינע קינדער איז דער ענין פון זיי ווייזן א 'דוגמא' פון וועמען זיך צו לערנען: אויב דער טאטע איז א 'בר הכי' איז ער אליינס דער 'דוגמא' פון וועמען די קינדער קענען זיך לערנען, און אויב איז ער נישט אזא 'בר הכי' - נעמט ער די קינדער צו זיין רבי'ן אין וועמען ער איז צוקאכט און רעדט כסדר בשבחו, און דער רבי איז דער 'דוגמא' אויף וועמען ער ווייזט אָן פאר זיינע קינדער, אז זיי זאלן זיך לערנען צו זיין אזויזוי אים. און אזא טאטע דארף נישט ארבעטן אזוי שווער אויף 'חינוך', נאר ער דארף פשוט זיין היימיש מיט די קינדער ווי מיט א גוטן חבר! ווייל "עולם חסד יבנה" - חסד בויעט אויף א געזונטע שטוב! אן איש טוב' פילט אָן דעם גאנצן אטמאספערע פונעם שטוב מיט זיסקייט! עס איז א מחיה אריינצוגיין אין אזא שטוב! די קינדער שפירן נישט קיין שום דרוק פון די עלטערן, מען שטייט זיי נישט אויפן קאפ און מען טרייבט זיי נישט, עס איז א מחיה! די קינדער האבן א שפראך מיטן טאטן און שפירן צו אים א היימישקייט - כמעט ווי צו זייערס א גוטן חבר! א קינד שפירט אז ער קען זיך אויסרעדן פאר אים זיין גאנצע הארץ! אט אזוי בויעט מען א שטוב.

ג.

חסיד במעשיו: דער חסיד שטעלט צו זיינע מעשים צו דער כוונה העליונה - וועלכע איז כולו טוב

ווען נישט דער רבוש"ע איז אזא בעל חסד - וואלט שוין קיין וועלט נישט געווען
 דער זוהר הק' (ח"ב רנז) איז מאריך אין דעם ענין, אז א בית דין פון כלל ישראל איז א 'בית דין של זכות', וועלכע זוכט אלעמאל מזכה צו זיין. דאס הייסט, אז 'דעת תורה היפוך דעת בעל הבית'. אין דער תורה איז נישטא קיין 'דיסטריקט אטורני' אפיס וועלכע האט הנאה מחייב צו זיין יענעם, נאר פארקערט, די תורה זוכט נאר מזכה צו זיין! דאס ווייזט אונז, ווי ווייט זוכט נאר מזכה של עולם זוכט דורכצופירן אלעס אויף א וועג פון 'טוב' און 'חסד'. און אויב וואלט זיך ווען דער רבוננו של עולם געפירט חס ושלוש אזויזוי דער 'מדת הדין' פון די אומות העולם - וואלט שוין לאנג נישט געווען קיין וועלט בכלל; ווי די משנה זאגט (אבות פ"ה מ"א): "עשרה דורות מאדם ועד נח ועשרה דורות מנח עד אברהם" - עס איז געווען א מעשה פון צוויי טויזנט יאר, וואס דער רבוננו של עולם האט סובל געווען נאך רשעים און נאך רשעים, "להודיע כמה ארך אפים לפניו" - פון דעם זעען מיר, מיט וויפיל 'חסדים' און 'אריכות אף' דער רבוננו של עולם פירט זיך, וואס נאר א דאנק דעם 'אריכות אפים' שטייט נאך די וועלט.

דעת תורה: וועלט בויעט זיך נישט דורך זיך באדן אין יענעםס בלוט
 די גמרא זאגט (מכות ז'): "סנהדרין ההורגת אחד לשבוע נקראת חובלנית" - אויב האט א סנהדרין געהרג'עט איין מענטש פער יעדע זיבן יאר, האט מען שוין אנגערופן דעם סנהדרין מיטן נאמען 'רוצחים'! עד כדי כך! רבי עקיבא זאגט נאכמער: "אילו הייתי מן הסנהדרין לא נהרג אדם מעולם" - טאמער וואלט איך ווען געווען צווישן די סנהדרין, וואלטן די סנהדרין נישט געהרג'עט קיין איין מענטש! ווען מען איז זיך מתבונן אין דער גמרא, זעט מען וואס עס מיינט 'דעת תורה': די סנהדרין זענען דאך די 'בעלי דין', זיי זענען די וועלכע דארפן זען, אז עס זאל זיין 'משפט' און 'דין' אין כלל ישראל! און דאך זאגט דא די גמרא, אז אפילו סנהדרין האבן אויך אלץ געזוכט נאך א זכות און נאך א זכות - מזכה צו זיין דעם מענטש! כאטש עס זענען דאך פארהאן רשעים אויף דער וועלט, וואס מען מוז זיי אויסראטן און אוועקשטעלן סדר אויף דער וועלט, דאך האט מען פרובירט אנדערע עצות על פי חסד - און נישט על פי דין.

אויפגעוואקסן אין א נישט געזונטע אטמאספערע וכדומה. ווייל פון שלעכטע מדות - וואקסט נאך פראבלעמען. און אויב איז ער א גוטער מענטש, וועלכער גיבט פאר אלע זיינע ארומיגע א גוטע געפיל - וועלן זיינע קינדער בליען און וואקסן לשם ולתפארת.

דער עיקר הצלחה איז געוואנדן אין די נאנטקייט וואס ער האט מיט די בחורים
 כאטש וואס א בחור פירט דאך נאכנישט קיין אייגענע שטוב - דאך דארף א בחור אלעס וויסן על שם העתיד. דעריבער וועט מען קודם רעדן א דוגמא פון ישיבות - און פון דעם וועט מען צוריקקומען צו א שטוב: ביי א 'רבי' און א 'מגיד שיעור', איז פארהאן אן ענין פון 'זרוק מרה בתלמידים' (כתובות קא), אז א רבי זאל אנהאלטן א שטיקל 'ריחוק' צווישן זיך מיט די תלמידים, און נישט זיין ממש ווי א חבר מיט זיי, כדי זיי זאלן האבן דעם 'ראת רבו' וואס די תורה פארלאנגט. (און אפילו דארט, דארף עס בעיקר זיין בלויז א 'הנהגה בחיצוניות', אבער 'בפנימיות לבו' דארף זיך דער מגיד שיעור שפירן ממש ווי א ברודער מיט יעדן בחור). אבער, א משגיח אין ישיבה, וועלכער איז נישט קיין 'רבי', נאר ער איז פשוט געמאכט געווארן מקרב צו זיין אידישע קינדער צו עבודת ה', איז זייער וויכטיג אז ער זאל זיין היימיש און פריינטליך מיט יעדן בחור! יעדער בחור דארף זיך שפירן גענוג נאנט צו אים, אז ער זאל זיך קענען אויסרעדן צו אים זיין גאנצע הארץ. א מוצלח'דיגער משגיח איז אזא איינער וועלכער איז נאנט צו די בחורים, אזא איינער וואס יעדער בחור שפירט אז ער קען זיך אויסרעדן צו אים - אָן זיך צו דארפן שעמען פון אים. ווייל דער בחור שפירט אז דער משגיח האט מיטגעפיל מיט אים. און אפילו אויב דער משגיח איז נישט אזא חכם אים צו געבן די בעסטע עצות אויף דער וועלט, אבער דאס וואס ער קען זיך אויסרעדן צו אים און באקומען א מיטגעפיל פון אים - איז שוין די בעסטע עצה! עס איז 'אין

דעת בעל הבית: מען מוז דערגיין די יארן פון די בירגער...
 נאכדעם וואס מען פארשטייט שוין אביסל דער מושג פון 'איש טוב' און 'מדת החסד', וועט מען אביסל מער מסביר זיין דעם קשר צווישן 'חסידות' און 'חסד'. אין דער גוי'אישער וועלט איז פארהאן א ספעציעלער אפטיילונג אין יעדער רעגירונג, וועלכע זוכט צו טרעפן עולות ביי מענטשן און זיי איינזעצן אין תפיסה אויף לאנגע יארן. דא אין אמעריקע רופט זיך עס דער 'דיסטריקט אטורני' וואס ער האט זיך שוין גענוג שלוחים און מוסרים, וועלכע זענען פשוט דער פארקערטער עקסטרעם פון 'איש טוב', זיי זענען די גרעסטע 'בעלי חובה' פון דער וועלט! זיי זענען גרויסע מומחים און זיי זוכן אויף אלע זייטן, וואו מען קען איינעם מחייב זיין - מיט אלערליי סארט עולות אין דער וועלט, אז יענער זאל זיך נישט קענען ארויסדרייען. אט דאס איז דער טיפישער שכל פון א גוי, וועלכער פארשטייט אז מען מוז אוועקשטעלן אזא סארט אפיס, וועלכע זאל האבן א תענוג פון זיך באדן אין יענעםס בלוט... ווייל דער גוי'אישער שכל האלט, אז אָן דעם וועט מען נישט קענען מעמיד זיין דעם 'דין' אין דער מדינה.

תורת הפנימיות איז מגלה אז די גרעסטע טראגעדיע איז 'כולו טוב'

ביז אהער האבן מיר גערעדט פון דעם 'טוב' וואס מען זעט אין 'נגלות התורה', אבער דאס קומט נאך גארנישט צו צום 'טוב' און 'חסד' וואס מען זעט אין 'פנימיות התורה'. ווייל ווי מער מען גייט אריין אין פנימיות התורה - אלץ מער ווערט נתגלה ויפיל חסד עס ליגט אין תורה! ווייל 'תורת הפנימיות' מיינט, אז מען לעבט אלעמאל מיטן 'פנים' פון יעדער זאך - וואס דאס איז 'כולו טוב'. למשל, אויב עס געשעט עפעס א שרעקליכער אומגליק לא עלינו. איז דער 'חיצוניות' דערפון - 'רע', און עס קוקט אויס ווי דער אויבערשטער האט דא געטון א 'מדת הדין'. אבער אז מען וועט קוקן אויפן 'פנים': 'פארוואס האט עס דער אויבערשטער געטון?! וואס איז די כוונה פון דעם?!'. וועט מען געוואוינ ווערן, אז דער אויבערשטער האט דא געמיינט בלויז גוטס! עס איז בלויז 'טוב!' קומט אויס, אז דער 'פנים' פון יעדע מארע - איז 'כולו טוב'.

מיינע 'מעשים' דארפן זיין ווי דעם אויבערשטנס 'כוונה' - כולו טוב

דער עיקר נפקא מינה צווישן דער וועלכער לעבט אין 'תורת החיצוניות' ביז דער וועלכער לעבט אין 'תורת הפנימיות' - איז ביים 'הדבק במדותיו'. ווייל דער וואס לעבט בלויז מיט 'תורת הנגלה' - ווען ער איז זיך מדבק אין די מדות פונעם רבונו של עולם, איז ער זיך בעיקר מדבק אין דעם אויבערשטנס 'מעשים'. נו, אויב דער אויבערשטער טוט אויך 'דין' ווען עס פעלט אויס צו שטעלן איינעם אין פלאץ - מעג איך אויך טון 'דין' לצורך הענין! אבער דער וועלכער לעבט מיט 'פנימיות התורה' - ווען ער איז זיך מדבק אין דער אויבערשטנס 'כוונה'. נו, אויב די כוונה איז שטענדיג 'כולו טוב' - מוזן מיינע 'מעשים' אויך זיין 'כולו טוב'! ווייל איך האב דאך נישט דעם פארהוילענעם כח, צו טון שלעכטס און מיינען בלויז גוטס, דעריבער, כדי איך זאל מיינען בלויז 'טוב' - מוז איך טון בלויז 'טוב'! (אין אנדערע ווערטער: דער פסוק זאגט (דברים ה, טו): 'לְהִיטָבֵךְ בְּאַחֲרֵיךָ' - לעתיד לבוא וועט דער אויבערשטער נאר טון 'חסד', און עס וועט נישט זיין קיין שום בחינה פון 'דין'. און וויבאלד 'פנימיות התורה' לעבט שוין יעצט אין דעם עתיד, מען פרובירט שוין יעצט צו לעבן אינעם 'לעתיד', דעריבער זוכט מען נאר צו טון חסד).

אפילו שחט'ן א בהמה אין ביהמ"ק פארן אויבערשטן - איז פארט 'מדת הדין'

מען וועט געבן א דוגמא - ווי ווייט 'פנימיות התורה' זוכט אלעמאל 'חסד' און נישט 'דין'. די גמרא זאגט (ברכות לא): 'שחיטה כשרה בור' - א זר מעג שחט'ן דעם קרבן. על פי נגלות התורה מיינט דאס, אז א כהן מעג אויך שחט'ן - אויב ער וויל. אבער על פי פנימיות התורה - שחיט אין זוהר הק' (ח"ג קכד) - אז א כהן טאר נישט שחט'ן. ווייל א כהן איז א 'בעל חסד', און דעריבער זאל ער נישט טון קיין מעשה פון 'דין'. דאס הייסט, כאטש מען שחט'ט דא א בהמה פארן אויבערשטן, די בהמה האט דאך דא א געוואלדיגע עליה און א זכיה שאין לשער! ער טוט דאך דא אויף מוראדיגע תקונים אין אלע עולמות, עס איז דאך געוואלדיג! אבער נאך אלעם, ער איז ער עוסק דא אין א געוויסע בחינה פון 'אכזריות', ער כאפט אָן א בהמה מיט א שטארקייט, ער לייגט אים אראפ מיט געוואלד און שניידט אריין אין די סימנים, עס גייט זיך בלוט און ער שטארבט. אט דאס איז א 'מעשה דין' - כאטש די כוונה איז גוט, און עס קומט אריס דערפון גוטע זאכן - וואס ער איז פנימיות התורה זוכט מען נישט עוסק צו זיין דערין! אויב א מענטש קען זיך צוריקהאלטן פון דעם - זאל ער זיך צוריקהאלטן! ווייל אן 'איש טוב', קען נישט צווען דעם צער פון א צווייטן - אפילו פון א בעל ח'! און כאטש מען מוז אמאל טון דין, זאל א צווייטער זיין דער שליח אויף 'חסד'!

• כ"ק מרן רבינו ז"ע היה נכדו של הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' מבלאזוב ז"ע, כי היה חתנו של בנו הרה"ק בעל 'קרן ישועה' מריבאטיטש ז"ע. פעם בעת שמחה של אחד מנכדי כ"ק מרן רבינו, הגיע להשתתף בשמחת הקידושא רבא ביום שב"ק גיטו של רבינו, כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מבלאזוב זצ"ל. והתחילו לשוחח יחדיו אותם זקנים הק' בעל צבי לצדיק, באותה שיחה סיפר האדמו"ר מבלאזוב את המעשה הבא:

הנה בחצרות הק' דינוב ובלאזוב היה 'עסק' גדול בכל ליל שב"ק מן הזמר 'י-ה רבון', שהיו משוררים אותו בהתעוררות גדולה בניגון המקובל מפי הרה"ק בעל בני יששכר ז"ע, והיו מכנים את הזמר בשם 'רבון עלם'. וסיפר האדמו"ר מבלאזוב כי בשבת בראשית לא היה זקינו הק' משורר את הזמר 'רבון עלם', אלא היה רגיל לומר: 'די וואך דארף מען נישט זינגען רבון עלם, די תורה הקדושה איז אליינס מעיד "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שטייט דאך ממש אין די תורה, דארף מען נישט זינגען י-ה רבון עלם ועלמא' (בשבוע זה אין צריכים לשורר רבון עלם, הרי התורה הקדושה בעצמה מעידה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", והרי שיה ממש כתוב בתורה, ואין צריכים לשורר י-ה רבון עלם ועלמא).

בשבת אחר כך, שב"ק פרשת נח, גם כן לא היה משורר 'רבון עלם', וזקינו - הרה"ק מבלאזוב אמר: 'זינגען רבון עלם? עה! ווי קען מען זינגען רבון עלם? דער רבונו של עולם האט געשאפן א וועלט, און ער האט עס דערנאך חרוב געמאכט, עה! (לשורר רבון עלם? עה! וכי איך יכולים לשורר רבון עלם? הרבונו של עולם ברא עולם, ואחר כך חרבוהו, עה).

אכן בשבת שלאחריה, בפרשת לך לך, פתח הרה"ק מבלאזוב ואמר: 'די וואך שטייט אין די פרשה "ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה", א מְחִיָּה! ס'קומט א פסח אויפן וועלט! א מְחִיָּה! יעצט קען מען זינגען רבון עלם! (כוה השבוע כתוב בפרשה "ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה", א מְחִיָּה! גיגע פסח על העולם! א מְחִיָּה! כעת יכולים לשורר רבון עלם!), ואכן היה משורר את הזמר בהתעוררות והתלהבות גדולה. [כאשר סיפר האדמו"ר מבלאזוב זאת לפני כ"ק רבינו, והזכיר את הפסוק שנקט זקנים הק': "ועבדום וענו אותם", עצר אותו כ"ק רבינו והגיב בנוסח של קפידא: 'יָא יָא! א מְחִיָּה! א מְחִיָּה!].

הוסיף האדמו"ר וסיפר אל כ"ק רבינו, אשר פעם באחת מן השבתות הנ"ל כאשר לא זימרו בעת ה'ש' את ה'רבון עלם', חשב לעצמו 'וכי יתכן הדבר שיעבור ליל שב"ק, וזקינו הק' לא ישורר רבון עלם?! והחליט בדעתו כי ודאי משורר זאת הרה"ק מבלאזוב בביתו לעצמו. והסכים על הדבר יחד עם חברו הקרוב הרה"ג ר' מאטל'ע שפאלטער זצ"ל הדיין דפאנוק, וגמרו בדעתם לעקוב אחר הרה"ק מבלאזוב לראות מה יעשה בדבר. וכאשר חשבו כך אכן ראו, כי הרה"ק מבלאזוב נכנס לחדרו בביתו, והתיישב ליד התנור, והתחיל לשורר 'רבון עלם' בפני עצמו בכבדות עצומות. וכאשר הגיע אל סוף הפיוט בחלק המתחיל 'למקדשך טוב', התחיל לשורר ולפרש את הזמר לעצמו בשפת 'אידיש' המדוברת, וכך המשיך לשורר עד סוף הזמר בהתעוררות נפלאה. כאשר גמר הרה"ק מבלאזוב לשורר הבחין בכבוד העומד מחוץ ומביט עליו, קרא אליו בחביבות: 'זוער איז דארט? ישראל'ע? (מי זה שם? ישראל'ע?) והזמינו להיכנס אל חדרו פנימה, והתחיל לשוחח לפניו בהתלהבות גדולה על קדושת השב"ק. ובתוך

דבריו הראה על הנרות בהתרגשות: 'די לעכט זאגן עדות אז היינט איז שבת! זעסט נישט? ווי די לעכט צאנגען און זאגן עדות אז היינט איז שבת! (הרי הנרות אומרים עדות שהיום הוא שבת! וכי איך רואה?! שהנרות בוטרים ואומרים עדות שהיום הוא שבת!), ואחר כך התבטא ואמר: 'מ'גייט מיר איינרעדן מעין עולם הבא יום שבת מנוחה, אז שבת איז נאר א מעין פון עולם הבא?! איך וואונטש מיך נישט קיין בעסערע עולם הבא ווי דער טעם וואס איך שפיר יעצט!' (הולכים לפתוח אותי כי 'מעין עולם הבא יום שבת מנוחה', ששבת הוא רק מעין של עולם הבא?! אין אני מאחל לעצמי עולם הבא טוב יותר מן הטעם שאני מרגיש עכשיו!). ואכן כ"ק מרן רבינו בעצמו היה נוהג לפרש 'מעין', עולם הבא, יום שבת מנוחה, אשר העולם הבא אינו אלא מעין של יום השבת [והוא על דרך המאמר דאי' בספה"ק בית אהרן לפרש בזה, שהשב"ק היא מעיין ומקור לעולם הבא].

• הרה"ק מבלאזוב היה נוהג להסתיר את עצמו באמירת מילתא בדפוחותא מופלאים, והיה משוחח כמה פעמים כמה פשוטה ובלתי מובן. ואחד מן הדברים שעשה כמה פעמים בשעה שנפגש עם אדמו"רים ורבנים שונים, גם כאלו אשר היו מבני משפחתו הקרובה, שהיה עושה את עצמו כמי שאינו מכירם, והיה שואל אותם בתמימות 'מי אתם? בן מי אתם?' וכך עשה את עצמו כאינו מכיר ויודע כלל עם מי הוא מדבר, ויש כמה מעשיות על כך.

פעם פגש את גיטו כ"ק מרן רבינו הזקן ז"ע, והתחיל לעשות את עצמו כאינו מכיר. תפס כ"ק רבינו הזקן ב'קאפטן' שלו, ואמר לו: 'זיי מקבל קנין אז דו ווייסט נישט ווער איך בין!' (קבל קנין שאין אתה יודע מי אני?), אמר הרה"ק מבלאזוב: 'יָהּ, מיט אים קען מען גארנישט מאכן... (יָהּ, איתו אי אפשר לעשות שום דבר...).

• הרה"ק מבלאזוב היה אומר במשך חמישים שנה דברי תורה בעת סעודה שלישית על מאמר חז"ל 'כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים', ואמרו כי בדקו את הדבר ומצאו, כי במשך כל אותם השנים לא חזר על פירוש אחד שני פעמים, כי היה הרה"ק מבלאזוב בעל מחדש נפלא ביותר.

• הרה"ק מבלאזוב הסתלק לבית עולמו ביום ה' ניסן שנת תרפ"ד. שמעתי מאחד מוקני חסידי בלאזוב שהיה אצל הרה"ק מבלאזוב ב'שמחת תורה' האחרון לחייו, ואחר ההקפות כשנכנס לביתו נאווה קודש, היו שם כמה מחושבים וזקני החסידים, ופתח הרה"ק מבלאזוב עממה בשיתח סיפור של סיפורי צדיקים וכו'. והרה"ק מבלאזוב היה נוהג כמה פעמים באמצע שיחותיו לומר דברים סתומים שלא היה בכלל מקושר לאיזה דבר מתוך השיחה, וכך גם באמצע שיחה זו התבטא ואמר: 'ה' ניסן! איז דער אפטער רַב'ס יארצייט' (כה! ניסן! הוא היומא הדילולא של הרה"ק מאפטא ז"ע) סתם ולא פירש.

ואח"כ במשך כל ימות החורף היה מדבר כמה פעמים על הרה"ק מאפטא ז"ע, ואמר: 'איך זעה מיך אין איין מדרגה מיט'ן אפטער' (רואה אני את עצמי במדרגה אחת עם הרה"ק מאפטא).

בסוף אותו החורף כאשר חלה את חליו האחרון, אמר: 'מ'דארף זעהן אדורך צו האקן ה' ניסן' (צריכים לראות לצלח ולעבור את ה' ניסן), אכן כאשר הגיע יום ה' ניסן פנה לסובביו ושאל: 'ס'איז שוין ה' ניסן?' (האם הוא כבר ה' ניסן), וכאשר נענה בחיוב, הוריד את מגבות מלאים קרח שהיו על ראשו מחמת החום גבוה שסבל ממנו, ויישר את פיאותיו וזקנו, והתחיל להתכונן אל ההסתלקות.